

JEL Q01; Q54; Q56; O13; O44; O52

УДК 338.927:502.131

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ НА СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТА ЕКОНОМІЧНЕ ПІДНЕСЕННЯ УКРАЇНИ**Г. Сиротюк, к. е. н., доцент**

ORCID ID: 0000-0002-8740-7959

Львівський національний університет природокористування

© Г. Сиротюк, 2024

<https://doi.org/10.31734/agrarecon2024.01.027>**Сиротюк Г. Вплив Європейського зеленого курсу на сталий розвиток та економічне піднесення України**

Розглянуто ключову стратегію політики ЄС – Європейський зелений курс, який є комплексом заходів, спрямованих на перетворення Європи на кліматично-нейтральний континент до 2050 року. Описано законодавчі аспекти Зеленої угоди як невід’ємної частини стратегії ЄС. Розглянуто програми підтримки ЄЗК: Next Generation EU, Green Deal Call, Invest EU, LIFE програма, Just Transition Fund, Circular Europe Network. Проаналізовано низку угод та нормативно-правових актів, спрямованих на покращення боротьби з кліматичними змінами, екологічною політикою тощо. Вказано на досягнення та виклики країн, які приєдналися до ЄЗК.

Зазначено, що Україна висловила підтримку ЄЗК, проте ще не імплемтувала Зелену угоду. Досліджено заходи державної політики підтримки розвитку «зелених секторів» економіки. Реалізація принципів та цілей ЄЗК в Україні відзначається значними труднощами через повномасштабне російське воєнне вторгнення. Вказано, що, незважаючи на війну, Україна йде шляхом євроінтеграції та здатна стати невід’ємною частиною майбутньої кліматично нейтральної Європи. Ідентифіковано сильні та слабкі сторони та визначено пріоритети для зелених ініціатив, які можуть найефективніше сприяти сталому розвитку, підготуватися до можливих загроз та викликів, пов’язаних із впровадженням нових екологічних стандартів та практик. Дійдено висновку, що післявоєнний процес відновлення України має ґрунтуватися на принципах ЄЗК та застосуванні передових екологічних інструментів, особливу увагу треба приділяти таким напрямам як відновлення природного середовища, впровадження євроінтеграційних реформ та реалізація політики щодо зміни клімату.

Ключові слова: Європейський зелений курс, сталий розвиток, кліматична політика, імплементація, зелені технології.

Syrotiuk H. Impact of the European Green Deal on sustainable development and economic growth of Ukraine

The article describes the European Green Deal, which is a key strategy of the EU policy aimed at transforming Europe into a climate-neutral continent by 2050. The legislative aspects of the Green Deal are an integral part of the EU strategy, and support programs for the European Green Deal (EGD) are discussed. These include Next Generation EU, Green Deal Call, Invest EU, LIFE program, Just Transition Fund, and Circular Europe Network. The paper also analyzes a series of agreements and regulatory acts aimed at combating climate change, improving environmental policy, and other related areas. The achievements and challenges of countries that have joined the EGD are highlighted.

The work notes that Ukraine has expressed support for the EGD but has not implemented the Green Deal yet. The author examines measures of state policy that support the development of "green sectors" of the economy, and marks that implementation of the principles and goals of the EGD in Ukraine is characterized by significant difficulties due to the full-scale Russian military invasion. Despite the war, Ukraine is on the path of

European integration and can become an integral part of the future climate-neutral Europe. The research identifies strengths and weaknesses, as well as priorities for green initiatives that can most effectively contribute to sustainable development and prepare for possible threats and challenges related to the implementation of new environmental standards and practices. It is concluded that Ukraine's post-war recovery process should be based on the principles of the EGD and the application of advanced environmental tools, with particular attention to directions such as environmental restoration, implementation of Eurointegration reforms, and climate change policy.

Keywords: *European Green Deal, sustainable development, climate policy, implementation, green technologies.*

Постановка проблеми. У сучасному світі, де зростає увага до проблем сталого розвитку та екології, Європейський зелений курс (ЄЗК) стає ключовою стратегією, що визначає майбутнє не лише Європейського Союзу (ЄС), але й країн-кандидатів до нього, зокрема України. У грудні 2019 р. Європейська Комісія офіційно представила ЄЗК в Європарламенті, в якому чільне місце відводиться кліматичній політиці ЄС, яка охоплює низку заходів, від скорочення викидів парникових газів до інвестування в наукові дослідження та інновації. Цей курс визначає стратегію ЄС у різних сферах та передбачає комплекс заходів щодо досягнення кліматичної нейтральності країнами-членами ЄС до 2050 р. (The European Green deal..., 2019).

Україна однією з перших підтримала ЄЗК, але офіційно ще не імплементувала Зелену угоду. Впровадження ЄЗК в Україні відкриває широкі можливості для ефективної оптимізації різних секторів економіки, зокрема енергетики, транспорту, енергоефективності, ресурсозбереження в будівництві та реконструкції споруд, а також енергоефективного теплопостачання (Європейський зелений курс..., 2020).

Особливої актуальності набуває це питання в умовах російської агресії та після того, як Україна отримала статус кандидата в члени ЄС. Зелений курс визначає новий підхід до розвитку, враховуючи екологічні аспекти та розвиток зелених технологій, а також є стратегічно важливим для адаптації України до сучасних вимог. Шляхом залучення міжнародного капіталу, готового інвестувати в Україну за умови проведення необхідних реформ, можна забезпечити еко-

мічне піднесення та покращити якість життя населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники розглядають зелений курс як корінну спробу трансформувати європейську економіку та моделі споживання, оскільки це вимагає фундаментальних змін у європейській енергетичній системі та має велике значення в політичному порядку денному ЄС, що приведе до переосмислення відносин між ЄС і його сусідами, а також до перегляду основних пріоритетів європейської політики

І. Дороніна та Н. Криштоф (2020) вказують, що Європейський зелений курс спрямований на забезпечення переходу країн ЄС до справедливого та процвітаючого суспільства, яке успішно вирішує проблеми, пов'язані зі зміною клімату та деградацією навколишнього середовища, покращуючи якість життя нинішніх та майбутніх поколінь. Науковці стверджують, що він відображає чіткий процес трансформації економічного розвитку із новими правилами та еко-підходами в напрямку екологізації європейської економіки, що актуально й для України.

Науковці О. Івасечко та Б. Мельник (2021, с. 45) доводять, що у контексті впровадження ЄЗК велике значення належить Європейському інвестиційному плану «Зелена угода», який не тільки доповнює інші ініціативи, передбачені ЄЗК, але й має на меті зробити внесок у фінансування стійкого переходу, підтримуючи при цьому регіони та громади, які найбільш схильні до його впливу.

Автори С. Іванюта та Л. Якушенко (2022) вважають, що впровадження ЄЗК для України має широкі перспективи для ефективної роботи багатьох секторів економіки, включно з енергетикою, транспортом,

енергоефективністю, ресурсоефективним будівництвом та реконструкцією будівель, енергоефективністю теплопостачання. Науковці вважають, що ЄЗК створює для України як нові можливості, так і нові ризики.

На думку О. Шпикуляка, В. Іванченка та Ю. Хвесика (2021), ЄЗК позначився на запровадженні зеленої економіки, яке потребує застосування процесів і процедур, що забезпечать діяльність підприємства в сільському господарстві згідно з розробленою національною стратегією та поставленими цілями.

Учений Н. Карпишин (2023) наголошує, що ЄЗК має стати дороговказом для України під час післявоєнного відновлення, має привести законодавство в сфері довкілля та зміни клімату у відповідність до європейського, розробити та впровадити стратегію «зеленого» сталого зростання, враховуючи кардинальні покращання ефективності використання ресурсів, зокрема: зменшення відходів; інвестиції у сталі ресурси, технології та інфраструктуру тощо.

Постановка завдання. Завдання дослідження – визначити можливості та перспективи впровадження зелених технологій і практик для сприяння сталому економічному зростанню в країні.

Методика дослідження та матеріали. Під час дослідження використовували загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема методи логічного, структурного, функціонального, порівняльного аналізу, абстрагування, індукції та дедукції. Основними методами, які дозволили виконати поставлені завдання й досягнути поставленої мети, були методи логічного аналізу та синтезу. Інформаційною базою дослідження послуговували законодавчі та нормативно-правові акти України та країн ЄС, наукові праці учених з проблематики дослідження.

Виклад основного матеріалу. ЄЗК є багатогранною програмою дій, що охоплює дев'ять ключових напрямів: клімат, енергетика, промислова стратегія для циркулярної економіки, стала й розумна nobільність, зелена сільськогосподарська політика, збереження біорізноманіття, нульове забруднення, фінансові інструменти та Євросоюз як

глобальний лідер (Європейський зелений курс: можливості та загрози..., 2020).

Зелена угода є невід'ємною частиною стратегії ЄС для виконання Плану Об'єднаних Націй до 2030 р. та досягнення цілей сталого розвитку. У рамках Зеленої угоди Європейська комісія перенаправляє процес економічної координації, зорієнтований на інтеграцію цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй (ООН) та ставить у центрі економічної політики питання стійкості та добробуту громадян.

У 2021 р. оприлюднено документ «Зелені компетентності. Європейська рамка компетентностей для стійкого розвитку», який розглядається як каталізатор сприяння навчанню екологічного розвитку суспільства (GreenComp. The European sustainability competence framework..., 2021). Аналіз наповнення Європейської рамки компетентностей для стійкого розвитку дає підстави для твердження, що це – важливий документ для формування й оновлення освітніх та професійних стандартів в умовах «зеленої» та цифрової трансформації (Т. Семигіна та Н. Маркевич, 2022).

Такі програми дозволяють створити комплексний підхід до реалізації ЄЗК, сприяючи сталому розвитку та зменшенню впливу на навколишнє середовище.

Стратегічною ціллю ЄЗК є досягнення кліматичної нейтральності у 2050 р. У березні 2020 р. ЄС прийняв Кліматичний цільовий план до 2030 р., в якому вказує на скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55 %, а у 2021 р. ЄС ухвалив Європейський кліматичний закон, який не лише закріплює кліматичні цілі, а й визначає їх як юридично обов'язкові. Зокрема, ЄС встановив такі цілі: до 2030 р. скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55 %; у 2050 р. досягнення кліматичної нейтральності Європейського Союзу; після 2050 р. прагнення досягти негативних викидів парникових газів (Кліматичний цільовий план 2030..., 2021).

Основними елементами ЄЗК є (The European Green deal..., 2019):

- обов'язкове досягнення вуглецевої нейтральності до 2050 р.;

- прийняття кліматичного пакету ЄС (4 березня 2020 р. Європейська комісія офіційно представила проєкт кліматичного законодавства (*European Climate Law*);

- запровадження механізму прикордонного вуглецевого регулювання (*Carbon border adjustment mechanism*), яке застосовуватиметься до імпорту певних енергоємних товарів, що надходять з-за меж ЄС;

- створення механізму справедливого переходу (*Just Transition Mechanism*) (розроблено 14 січня 2020 р.), покликаною полегшити перехід декарбонізації енергетичної системи у спосіб банківського кредитування та приватних інвестицій.

Варто виокремити основні інструменти та програми підтримки ЄЗК (табл. 1).

Сьогодні ЄС розробляє законодавчий акт, чітко спрямований на відновлення 80 % європейських середовищ існування, які перебувають у поганому стані, й повернення природи в усі екосистеми. Основною метою є охопити до 2030 р. щонайменше 20 % сухопутних і морських територій країн ЄС заходами відновлення природи, а до 2050 р. поширити їх на всі екосистеми, що потребують відновлення.

У квітні 2022 р. прийнято 8-му Програму дій із довкілля до 2030 р., що є базовим стратегічним документом впровадження екологічної політики.

Програма має шість тематичних пріоритетів:

1) досягнення кліматичної нейтральності ЄС;

2) посилення адаптації до зміни клімату;

3) перехід до відновлюваного зеленого зростання (декаплінг), враховуючи циркулярну економіку;

4) втілення амбітної цілі щодо нульового забруднення; охорона та збереження біорізноманіття;

5) зменшення екологічного впливу від виробництва та споживання (енергетика, промисловість, будівлі, транспорт тощо) (Decision (EU) 2022/591 of the European Parliament..., 2022).

Європейське агентство з питань довкілля в рамках моніторингу виконання 8-ї програми екологічних дій ЄС виявило, що найслабший прогрес спостерігається у досягненні цілей щодо збільшення: абсорбції парникових газів поглиначами вуглецю; енергоспоживання; повторного використання матеріалів; органічного сільського господарства та споживання загалом. Водночас найкращими результатами прогресу названо: розвиток сектору зеленої продукції; екоінновації; витрати на екологічні цілі; запобігання передчасної смертності від забруднення повітря (Європа значно відстає від своїх екологічних цілей..., 2024).

Країни, які приєдналися до ЄЗК, отримали такі досягнення:

- у впровадженні заходів, спрямованих на зменшення викидів, зокрема перехід до відновлюваних джерел енергії та поліпшення енергоефективності;

- у створенні нових зелених робочих місць та підтримки ринку зелених технологій;

- у залученні інвестицій у зелені технології, що допомогло розвивати інноваційні підходи до сталого використання ресурсів;

- у розвитку циркулярної економіки, ініціативи якої спрямовані на уникання відходів та забезпечення сталої виробничої ланцюгової системи.

Поряд із досягненнями, країни стикаються з певними викликами:

- у забезпеченні фінансування для переходу до зеленої економіки та впровадження екологічних технологій;

- перехід до зеленої економіки має соціальні наслідки, такі як втрати робочих місць у вугільних регіонах, що вимагає ретельного управління для забезпечення справедливості;

- реалізація зелених технологій стикається з технічними обмеженнями, адаптація до яких вимагає інвестицій та досліджень; різна готовність та ресурси країн призводять до нерівномірного прогресу в досягненні зелених цілей, що потребує узгоджених зусиль.

Таблиця 1

Програми підтримки Європейського зеленого курсу¹

Програми	Ціль	Інструменти
Next Generation EU	Забезпечення відновлення та сталого розвитку Європейського Союзу після пандемії COVID-19, зосереджуючись на зелених технологіях, енергоефективності та зменшенні викидів парникових газів	Фінансування проєктів, спрямованих на зелений перехід, зокрема енергоефективність, відновлювана енергія та екологічна інфраструктура
Green Deal Call	Стимулювання наукових досліджень та інновацій, спрямованих на досягнення кліматичної нейтральності	Фінансування досліджень та проєктів, що сприяють ефективному використанню ресурсів, розвитку зелених технологій та зменшенню впливу на довкілля
Invest EU	Залучення фінансових ресурсів та гарантій для стимулювання інфраструктурних та інвестиційних проєктів, спрямованих на зелений розвиток та підтримку сталого економічного зростання	Сприяння привабливості зелених інвестицій та залучення капіталу для проєктів, спрямованих на зменшення викидів та покращання сталості
LIFE програма	Фінансування та підтримка проєктів, що сприяють збереженню природи, біорізноманіттю та зеленому розвитку	Підтримка ініціатив, спрямованих на впровадження зелених технологій, енергоефективності та захисту природи
Just Transition Fund	Соціально-економічна підтримка регіонів, що переходять до зеленої економіки	Фінансування для соціальних заходів, професійної перекваліфікації та створення нових робочих місць у зелених секторах
Circular Europe Network	Створення та сприяння обміну знань і кращих практик між регіонами Європи для сприяння циркулярної економіки та сталого використання ресурсів	Обмін знаннями, навчання, інновації та співпраця між регіонами, для сприяння переходу до циркулярної економіки в Європі

¹Сформовано на основі (*The European Green deal...*, 2019)

Україна заявила про добровільне приєднання до ЄЗК ще у 2020 р., зокрема було прийнято проєкт Концепції «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 р., який так і не набув офіційного статусу. Основні завдання Концепції: рівень відновлюваних джерел енергії довести до 70 % до 2050 р.; повна відмова від вугільної генерації; скорочення частки електрогенерації з АЕС до 20–25 %; повна інтеграція ОЕС України до загальноєвропейської системи ENTSO-E; діджиталізація української енергомережі; перехід до циркулярної економіки та зменшення відходів, їх раціонального використання; можливість впровадження ядерних реакторів малої потужності, як безвуглецевої технології

(Європейський зелений курс. Україна – партнер..., 2024).

У листопаді 2021 р. було ухвалено Постанову «Про звернення Верховної Ради України до Конференції Організації Об'єднаних Націй зі зміни клімату, яка включатиме проведення 26-ї сесії Конференції Сторін Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату». У зверненні наголошено на підтримці глобальних цілей з питань зміни клімату, спрямованих на те, щоб до 2030 р. зробити чисті технології та рішення сталого розвитку найбільш доступними, недорогими та привабливими у кожному секторі, що викидає шкідливі речовини в атмосферу (Про звернення Верховної Ради України..., 2021).

Згідно з національною економічною стратегією до 2030 р. Україна зможе досягти вуглецевого нейтралітету до 2060 р. Це на десять років пізніше, ніж європейська ціль (Національна економічна стратегія до 2030 р...., 2021).

З метою покращання ситуації з енергоефективністю Україна вступила до Енергетичного Співтовариства і тим самим розділила цілі сталого розвитку ООН, підписала Угоду про Асоціацію з ЄС та зобов'язалася провести реформу енергоефективності, імплементувавши в національне законодавство Директиви ЄС.

У грудні 2021 р. було схвалено Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 р., який встановлює національну ціль з енергоефективності: первинне споживання енергії в Україні у 2030 р. не повинно перевищувати 91 468 тис. нафтового еквіваленту та кінцеве споживання енергії – 50 446 тис. тонн нафтового еквіваленту (Національний план дій..., 2022).

Нині єдиною державною установою в Україні є Фонд енергоефективності. Його місія – піднести Україну до європейського рівня енергетичної ефективності скороченням рівня енергоспоживання та викидів CO₂ у житловому секторі і тим самим зменшення негативного впливу на довкілля та пом'якшення наслідків зміни клімату.

На кліматичному саміті ООН COP 26 у Глазго майже 90 країн, зокрема й Україна, приєдналися до намагань США та ЄС щодо скорочення викидів парникового газу метану на 30 % до 2030 р. відносно рівня 2020 р. (Nearly 90 countries join pact..., 2021), а також 40 країн світу зобов'язалися поступово відмовитися від вугільної генерації до 2030 р., окремі країни до 2040 р. (COP26..., 2021).

В Україні найбільше метану утворює енергетичний сектор – 66 % від загального обсягу, з них 49 % – нафтогазовий сегмент та 17 % – вугільний. На сільське господарство припадає 13,7 % і на сектор відходів 15,4 %. Найбільшими джерелами викидів метану в енергетиці є процеси видобутку, транспортування, зберігання, розподілу та споживання

нафти і природного газу, а також видобуток вугілля (С. Іванюта та Л. Якушенко, 2022).

За результатами кліматичного саміту COP 26 у Глазго кліматична політика України потребуватиме коригування за такими напрямками:

- оновлення законодавства у сфері управління відходами та зменшення викидів парникових газів;
- скорочення споживання вугілля та іншого викопного палива, зеленої трансформації промисловості;
- створення національної системи торгівлі квотами на викиди відповідно до правил ЄС;
- формування Українського кліматичного фонду;
- реформування системи екологічного контролю та ухвалення відповідного законодавства;
- реформа сфери лісового господарства у бік збільшення площі лісів, впровадження заходів із захисту степових екосистем;
- розроблення заходів із протидії деградації земель, збільшення природного поглинання парникових газів.

Повномасштабна війна росії внесла суттєві корективи у досягнення європейського зеленого курсу Україною, оскільки основна увага була сфокусована на життєво важливих напрямках діяльності, таких як допомога населенню та організаціям, що опинилися у зоні бойових дій чи під окупацією, об'єктах природно-заповідного фонду тощо. До того ж, російська агресія проти України та економічний тиск на країни ЄС призвели до перегляду багатьох політик та заходів, пов'язаних із ЄЗК, у самому Євросоюзі.

Незважаючи на війну, Україна йде шляхом євроінтеграції, активно впроваджує четвертий енергетичний пакет ЄС, основними напрямками якого є енергоефективність, декарбонізація та «зелений» перехід, що відповідають потребам країни у післявоєнному відновленні та подальшому розвитку.

Отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі, зелена післявоєнна відбудова України набуває ще

глибшого сенсу, фактично стає запорукою побудови успішної, конкурентоспроможної країни, що здатна стати невід'ємною части майбутньої кліматично нейтральної Європи.

Військова агресія росії може спонукати до пошуку подальших етапів:

1. Розвитку органічного виробництва як найстійкішого, економічно вигідного та екологічного в умовах війни напрямі. Україна має величезний потенціал для розвитку органічного виробництва, нині використовується тільки 1,1 % сільськогосподарських угідь, тоді як у країнах ЄС – більше майже у вісім разів.

2. Гармонізації вимог України з вимогами ЄС щодо використання пестицидів, створення ефективної системи контролю за виробництвом, продажем та використанням небезпечних речовин і стимулювання вітчизняного виробництва та використання біопрепаратів.

3. Повернення природи в агроландшафти, що об'єднує сільськогосподарську та природоохоронну політику.

4. Розвитку дорадництва, завданням якого є забезпечення умов, коли всі зацікавлені сторони не лише отримують інформацію про можливості екологізації сільськогосподарської діяльності, але й державну підтримку для втілення проєктів. В Україні діє інститут сільськогосподарського дорадництва.

Для створення чіткого стратегічного плану щодо впровадження зелених ініціатив, що сприятиме відновленню та сталому розвитку України, доцільно провести SWOT-аналіз, який: дозволить ідентифікувати сильні та слабкі сторони та визначити пріоритети для зелених ініціатив, які можуть найефективніше сприяти сталому розвитку; підготуватися до можливих загроз та викликів, пов'язаних із впровадженням нових екологічних стандартів та практик, що може зменшити негативний вплив; слугувати інструментом комунікації та взаємодії між урядом, бізнесом, наукою та громадськістю для спільного вирішення викликів і розробки шляхів спільної дії (табл. 2).

Процес післявоєнного економічного розвитку має стати фундаментальним переходом України до зеленої та чистої еконо-

міки. Пріоритетом державної політики має бути коригування курсу економіки шляхом будівництва більш енергоефективних і менш енергозатратних промислової й транспортної систем, використання низьковуглецевих матеріалів та розвиток природоорієнтованого й вуглецевого сільського господарства. Важливо чітко визначити та проголосити цілі позбавлення залежності від викопного палива та включення зеленого переходу та стійкості як ключових підходів до всіх аспектів післявоєнного економічного розвитку (Повоєнне відновлення України..., 2022).

Післявоєнний процес відновлення України має ґрунтуватись на принципах Європейського зеленого курсу та застосуванні передових екологічних інструментів. Під час цього процесу необхідно реалізувати кілька напрямів: відновлення природного середовища, впровадження євроінтеграційних реформ та реалізація політики щодо зміни клімату.

Висновки. ЄЗК – стратегія, що визначає майбутнє не лише ЄС, але й країн-кандидатів, зокрема й України, особливо в умовах зростаючої уваги до проблем сталого розвитку та екології.

Упровадження зелених технологій сприяє зменшенню викидів та забруднення довкілля, що поліпшує якість природного середовища та здоров'я населення. Це, натомість, сприяє сталому розвитку країни, оскільки забезпечує збереження природних ресурсів та рівновагу екосистем.

Євроінтеграційні реформи, пов'язані із зеленим курсом, сприяють модернізації економіки та збільшенню конкурентоспроможності. Впровадження новітніх технологій та стимулювання інновацій зумовлює розвиток зелених галузей та створення нових робочих місць, що позитивно позначається на зайнятості та підвищенні рівня життя громадян.

Політика щодо зміни клімату в контексті ЄЗК сприяє збереженню кліматичної стабільності та адаптації до змін клімату, що є важливим аспектом сталого розвитку. Зменшення впливу на клімат сприяє утриманню екстремальних погодних умов, гарантуючи безпеку населення та стабільність економіки.

SWOT-аналіз впливу Європейського Зеленого курсу на сталий розвиток України²

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Впровадження інновацій та зелених технологій у різні галузі економіки. Розвиток відновлювальних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергія. Зменшення екологічного впливу та обмеження викидів парникових газів. Підвищення конкурентоспроможності продукції українських товаровиробників на міжнародному ринку, якщо вони відповідають зеленим стандартам та екологічним вимогам. Надання фінансової підтримки та інвестицій з боку міжнародних організацій та інвесторів для впровадження зелених ініціатив та проєктів в Україні.</p>	<p>Нестабільна політична ситуація та військовий стан у країні. Значні фінансові витрати на реалізацію заходів зеленого курсу. Затрата значних зусиль та інвестицій для адаптації українських підприємств до впровадження нових екологічних технологій та стандартів. Перехід до зеленого економічного підходу може вплинути на соціальні структури та викликати опір у певних сегментах населення та бізнес-середовища. Залежність від змін у політиці та стратегії країн ЄС. Виникнення невизначеності в реалізації екологічних ініціатив та стратегій.</p>
Можливості	Загрози
<p>Зростання попиту на екологічно чисті продукти. Перехід до енергоефективного виробництва. Залучення іноземних інвесторів та отримання фінансування для проєктів, спрямованих на зменшення викидів, покращання якості повітря та водних ресурсів. Впровадження нових екологічних технологій. Зменшення залежності від імпортованих енергоресурсів. Підвищення рівня довіри та співпраці між країнами. Створення нових робочих місць</p>	<p>Зростання економічної залежності від імпорту екологічних технологій. Політичні конфлікти та геополітична нестабільність можуть ускладнити впровадження Зеленого курсу та отримання міжнародної підтримки. Впровадження зелених технологій та стандартів може вимагати значних економічних витрат для підприємств та держави. Україна може залишитися позаду в технологічному розвитку порівняно з іншими країнами, що активно інвестують у зелені технології. Відсутність фінансової підтримки може стати перешкодою для успішної реалізації Зеленого курсу в Україні.</p>

² Складено автором.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Дороніна, І. І. та Криштоф, Н. С., 2020. Запровадження «Зеленого курсу» як інструменту системних змін для сталого розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 11 [online] Доступно: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/35.pdf [Дата звернення 14 січня 2024].

Європа значно відстає від своїх екологічних цілей – аналіз [online] Доступно: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ievropa-znachno-vidstaie-vid-svoih-ekologichnih-cilej-analiz> [Дата звернення 10 лютого 2024].

Європейський зелений курс: можливості та загрози для України. *Аналітичний документ. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля»* [online] Доступно: <https://www.rac.org.ua/vydannya/analitichni-dokumenty/evropeyskyu-zelenyy-kurs-mozhlyvosti-ta-zagrozy-dlya-ukrayiny-analitichnyu-dokument-2020> [Дата звернення 1 лютого 2024].

Європейський зелений курс та зелений перехід України: спільні цілі та трансформаційні виклики [online] Доступно: <https://vkr.ua/about-us/news/ievropeyskiy-zeleniy-kurs-ta-zeleniy-perekhid-ukrayini-spilni-tsili-ta-transformatsiyi-vikliki> [Дата звернення 8 лютого 2024].

Європейський зелений курс. Україна – партнер у досягненні цілей Європейського зеленого курсу [online] Доступно: <https://www.rac.org.ua/priorytety/evropeyskyu-zelenyy-kurs> [Дата звернення 1 лютого 2024].

Іванюта, С. П. та Якушенко, Л. М., 2022. Європейський зелений курс і кліматична політика України: аналіт. доп. / за заг. ред. А. Ю. Сменковського. Київ: НІСД. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.12.2>.

Івасечко, О. Я. та Мельник, Б. П., 2021. Стратегія кліматичної політики «Green Deal»: особливості імплементації у ЄС та в Україні. *Регіональні студії*, 26, с. 43–48.

Карпишин, Н. І., 2023. Європейський зелений курс: виклики для України. *Сучасні наукові погляди на механізми розвитку міжнародних відносин та ринкової економіки: матеріали доповідей Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 20–21 жовтня 2023 року) / за заг. ред.: М. М. Палінчак, В. П. Приходько, В. В. Химинець та ін. Львів-Торунь: Liha-Pres, с. 171–174.*

Кліматичний цільовий план 2030 [online] Доступно: https://www.rac.org.ua/uploads/content/EGDCards/final_00_10_Climate_plan_card_2021_ua.pdf [Дата звернення 2 лютого 2024].

Національна економічна стратегія до 2030 р. Постанова Кабміну від 3.03.2021 р. № 179 [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021> [Дата звернення 1 лютого 2024].

Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 р. [online] Доступно: https://sae.gov.ua/sites/default/files/blocks/25.01.2022_%D0%9D%D0%9F%D0%94%20%D0%95%D0%95_2030.pdf [Дата звернення 4 лютого 2024].

Повоєнне відновлення України має бути зеленим [online] Доступно: https://necu.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/position-paper_unp_2022_ua.pdf [Дата звернення 4 лютого 2024].

Про звернення Верховної Ради України до Конференції Організації Об'єднаних Націй зі зміни клімату...: Постанова Верховної Ради України від 05.11.2021 № 1870-IX [online] Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1870-20#n14>. [Дата звернення 4 лютого 2024].

Семигіна, Т. та Маркевич, Н., 2022. «Зелені» компетентності та «зелені» навички: огляд міжнародного досвіду. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки», 16.* DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.06.2022.066>.

Шпикуляк, О., Іванченко, В. та Хвесик, Ю., 2021. Концепт організаційно-інституційного забезпечення розвитку зеленої економіки. *Економіка природокористування і сталий розвиток, 10 (29), с. 16–24.* DOI: [10.37100/2616-7689.2021.10\(29\)](https://doi.org/10.37100/2616-7689.2021.10(29)).

Bianchi, G., Pisiotis, U. and Cabreta, M., 2022. GreenComp – The European sustainability competence framework. In Punie, Y. and Bacigalupo (eds.). JRC Science for Policy Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union [online] Available at: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040> [Accessed February 12, 2024].

Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and Committee of the Regions «Fit for 55»: delivering the EU's 2030 Climate Target on the way to climate neutrality [online] Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0550> [Accessed February 12, 2024].

COP26: World leaders promise to end deforestation by 2030 [online] Available at: <https://www.bbc.com/news/science-environment-59088498> [Accessed February 2, 2024].

Decision (EU) 2022/591 of the European Parliament and of the Council of 6 April 2022 on a General Union Environment Action Programme to 2030 [online] Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022D0591> [Accessed February 12, 2024].

Leonard, M., Pisani-Ferry, J., Shapiro, J. and Tagliapietra S., 2021. The geopolitics of the European Green Deal, 19 (15), p. 23.

Nearly 90 countries join pact to slash planet-warming methane emissions [online] Available at: <https://www.reuters.com/business/environment/nearly-90-countries-join-pact-slash-planet-warming-methane-emissions-2021-11-02> [Accessed February 12, 2024].

The European Green deal: Communication from the Commission [online] Available at: <https://www.coleurope.eu/european-green-deal> [Accessed February 10, 2024].

Стаття надійшла 20.02.2024

